

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Aan de leden van de vaste commissie voor
Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Per e-mail

Datum 5 december 2024
Betreft Burgerinitiatief Nicotinee

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Voeding Gezondheidsbesch.
en Preventie

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
Postbus 20350
2500EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij
M. de Kort
Secretaris Nationaal
Rapporteur Verslavingen
M 06 25468240
m.d.kort@minvws.nl

Kenmerk

Uw brief

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Geachte leden van de vaste commissie voor VWS,

Op 12 december bespreekt u het burgerinitiatief Nicotinee in een plenair debat.¹ De initiatiefnemers bepleiten een nicotinevrije generatie door het instellen van een verkoopverbod van nicotinehoudende producten aan personen van 18 jaar met ingang van 2030. Vervolgens gaat elk jaar de leeftijdsgrens met één jaar omhoog. Om het leeftijdsgebonden verkoopverbod te handhaven wordt geadviseerd een nieuwe toezichthouder op te richten.

Nicotineverslaving is de meest voorkomende en dodelijke verslaving in Nederland. De verwerkelijking van een nicotinevrije generatie zal een enorm positief effect hebben op de gezondheid van de burger en de huidige forse gezondheidsverschillen verkleinen. Als Nationaal Rapporteur Verslavingen ondersteun ik dit initiatief daarom volledig.

Om een leeftijdsgebonden verkoopverbod effectief te laten zijn is echter meer nodig. De effectuering van een nicotinevrije generatie vraagt dan ook om een forse, aanvullende beleidsintensivering. Ik ben van mening dat met de huidige prevalentie van nicotinegebruik onder de algemene bevolking, maar ook vanwege de toegenomen populariteit van het vaperen onder jongeren, een nicotinevrije generatie met de huidige beleidsinzet niet haalbaar is. De gemiddelde initiatieleeftijd van nicotinegebruik bedraagt 17-jaar. 7 procent is al op 11- en 12-jarige leeftijd gaan roken en zo'n 21 procent op de leeftijd van 13 en 14 jaar.² Kortom, het huidige verkoopverbod tot het 18^e jaar weerhoudt veel jongeren er niet van te gaan roken. Zorgwekkend is dat de daling van het aantal jonge rokers tot stilstand is gekomen en dat er recentelijk een sterke toename van het vaperen te zien is.³ Als het aantal beginnende rokers niet fors wordt teruggebracht vóór 2030, dan ontstaat er door invoering van het leeftijdsgebonden verkoopverbod vanaf 2030 een jaarlijks groter wordende groep rokers die geen toegang heeft tot legale verkoopkanalen. Om daadwerkelijk te leiden tot een nicotine vrije generatie is daarom naast dit verbod aanvullend beleid noodzakelijk.

¹ Zie: www.nicotinee.nl

² [Roker gemiddeld kwart eeuw aan sigaret | CBS](#)

³ [Roken | Jongeren | Volksgezondheid en Zorg](#)

De prevalentie van het nicotinegebruik onder volwassenen zal verder teruggedrongen moeten worden om een nicotinevrije generatie mogelijk te maken. Uit onderzoek blijkt dat beginnen met roken voor een groot deel (51%) wordt beïnvloed door de gezinsomgeving.⁴ Met een rookprevalentie van ruim 19 procent onder alle volwassenen en een nog hoger percentage onder volwassenen in de leeftijdscategorie met opgroeiende kinderen, is het duidelijk dat veel jongeren opgroeien in een gezinssituatie waar wordt gerookt. Het is daarom van belang om ook het roken onder volwassenen verder terug te dringen en om aanvullende maatregelen te nemen om nicotinevrij opgroeien mogelijk te maken.

Door zowel jongeren als volwassenen met een lagere sociaal-economische positie (sep) wordt er meer gerookt dan door jongeren en volwassenen met een hoge sep. Als deze verschillen niet kleiner worden, zou de beoogde nicotinevrije generatie kunnen leiden tot grotere gezondheidsverschillen. Dit lijkt mij een ongewenste ontwikkeling.

In het Nationaal Preventie Akkoord (NPA) is het doel opgenomen dat in 2040 minder dan vijf procent van de volwassenen en geen enkele jongere meer rookt. Het RIVM heeft berekend dat door uitvoering van de afspraken in het NPA de rookprevalentie daalt tot ongeveer 10 procent van de volwassenen in 2040. Zonder afspraken zou dat 13 procent zijn. Het aantal jongeren (12 t/m 16 jaar) dat rookt zal in 2040 door de afspraken ongeveer vier procent zijn, in plaats van vijf procent zonder de afspraken. De in het NPA gestelde doelen worden met de gemaakte afspraken dan ook niet gehaald. Extra en stevigere maatregelen zijn nodig om deze doelen te bereiken.

Er is de afgelopen jaren een aanzienlijke infrastructuur opgebouwd om rokers te adviseren, te motiveren en te begeleiden bij het stoppen met roken. Deze infrastructuur werd nog versterkt door de intensivering van het NPA. Echter, een meerderheid van de rokers die probeert te stoppen met roken, doet dat nog steeds zonder gebruik te maken van effectieve (hulp)middelen of ondersteuning. Er is ruimte voor verbetering door het aantal stoppogingen te vergroten en door vaker gebruik te maken van effectievere manieren om te stoppen. Waar nodig zullen mensen met een ernstige tabaksverslaving door de specialistische verslavingszorg behandeld moeten worden.

De extra financiële middelen die met het NPA beschikbaar zijn gesteld vervallen met ingang van 2026. Zonder voldoende financiële middelen zal het tabaksontmoedigingsbeleid, dat de randvoorwaarden voor een nicotinevrije generatie bepaalt, ernstig aan effectiviteit inboeten.

Draagvlak onder de bevolking is een andere belangrijke randvoorwaarde om een nicotinevrije generatie mogelijk te maken. De afgelopen jaren zijn er meerdere onderzoeken gedaan waaruit blijkt dat de steun onder de Nederlandse bevolking voor verdergaande ontmoedigende maatregelen groot is.⁵ Uit een recent onderzoek van Ipsos I&O blijkt aanzienlijke steun voor overheidsingrijpen. Twee derde (67 procent) vindt het belangrijk dat tabaksreclame verboden is. Daarnaast vinden zes op de tien Nederlanders het belangrijk tot heel belangrijk dat de overheid mensen

⁴ Jacqueline M. Vink, Roy Otten, "Waarom rook jij wel en ik niet?", *Ned Tijdschr Geneeskd.* 2017;161:D1243,.

⁵ Zie bijvoorbeeld: Kantar Public, *Draagvlakonderzoek Tabaksontmoedigingsbeleid (2022)*, Verian, *Draagvlakonderzoek Tabaksontmoedigingsbeleid (februari 2024)*, Verian, *Flitsmeting Verkoopverbod tabak supermarkten (mei/juni 2024)*; Nienke E., Boderie e.a., "Public support for smoke-free private indoor and public outdoor areas in the Netherlands: A trend analysis from 2018– 2022", *Tob. Induc. Dis.* 2024;22(January):12.

beschermt tegen tabaksrook (63 procent) en dat er een nicotinevrije generatie is in 2040 (62 procent).⁶ Deze cijfers tonen het maatschappelijk draagvlak voor geïntensiveerde tabaksontmoediging aan en onderstrepen de brede steun voor het burgerinitiatief Nicotinee.

Wat is nodig om een nicotinevrije generatie mogelijk te maken?

- Versnelde invoering van het beperken van verkooppunten;
- Verdere accijnsverhogingen;
- Aanvullende maatregelen om een rookvrije omgeving te creëren, bijvoorbeeld bij speel- en sportplekken, terrassen, ov-haltes en in de zorg;
- Intensivering van effectieve schoolpreventieprogramma's, met name gericht op kinderen en jongeren die een praktische opleiding volgen;
- Sociale media campagnes gericht op jongeren om tegenwicht te bieden aan het promoten van het vaperen en roken door de tabaksindustrie;
- Bij het ontwikkelen, implementeren en prioriteren van preventieve interventies meer rekening houden met de verschillende doelgroepen onder jongeren;
- Maak beleid om het aantal stoppogingen te vergroten (bijvoorbeeld door meerdere pogingen jaarlijks te vergoeden) én het gebruik van effectieve hulpmiddelen te stimuleren;
- Het vergoeden van behandeling door de specialistische verslavingszorg van mensen met een ernstige nicotineverslaving.

De door de initiatiefnemers van Nicotinee gevraagde opname van de nicotinevrije generatie in de Tabaks- en rookwarenwet kan de noodzaak van genoemde beleidsintensivering ondersteunen. Het valt buiten mijn expertise om te beoordelen of het initiatief in lijn is met de bepalingen in de vigerende Europese Tabaksproductenrichtlijn (Richtlijn 2014/40/EU). Deze Richtlijn is evenwel, mede vanwege de vele nieuwe nicotineproducten die op de markt verschijnen en de toename van het vaperen, aan herziening toe. Indien nodig, is het aanbevelenswaardig de nicotinevrije generatie in een herziene richtlijn op te nemen. Om de kans op succes te vergroten is het aangewezen om het initiatief niet tot Nederland te beperken, maar zoveel mogelijk op te trekken met andere Europese landen.

Er zijn verschillende landen waar een leeftijdsgebonden verkoopverbod wordt overwogen. Het Verenigd Koninkrijk (VK) is het verst gevorderd. Uw Britse collega's hebben zeer recentelijk in het Lagerhuis de eerste stappen gezet richting aanname van een leeftijdsgebonden verkoopverbod. Het is de bedoeling dat in het VK er geen tabak meer verkocht wordt aan iedereen die vanaf 2009 is geboren. Dat zou betekenen dat het verkoopverbod aan 18-jarigen al over 3 jaar van start gaat. Dit is op dergelijk korte termijn mogelijk omdat het VK al ver gevorderd is in het ontmoedigen van het roken. De rookprevalentie in het VK is onder volwassenen inmiddels gedaald tot onder de 12 procent. Van de 18-24 jarigen rookt minder dan 10 procent. Het is van belang dat wij binnen enkele jaren ook dergelijke cijfers kunnen overleggen, zodat een nicotinevrije generatie daadwerkelijk gerealiseerd kan worden.

---

⁶ [Nederlander wil geen dwang tot gezonder leven \(binnenlandsbestuur.nl\)](https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nederlander-wil-geen-dwingende-overheidsmaatregelen-voor-gezonder-leven)

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nederlander-wil-geen-dwingende-overheidsmaatregelen-voor-gezonder-leven>.

Ik ben van mening dat er met betrekking tot het nicotine-ontmoedigingsbeleid geen reden is om achterover te leunen. Er komen in toenemende mate verschillende nicotineproducten met en zonder tabak op de markt. De toename van het vaperen onder jongeren en de stabilisering van het aantal rokers zijn verontrustend. Mede vanwege deze ontwikkelingen schrijf ik een advies over nicotine, dat ik op korte termijn aan de staatssecretaris voor Jeugd, Preventie en Sport zal aanbieden. In dit advies zal ik naast bovengenoemde thema's ook aandacht besteden aan de geïndiceerde zorg voor rokers die niet willen of niet kunnen stoppen met roken.

Ik verwelkom de plenaire bespreking van het Burgerinitiatief Nicotinee in uw Kamer. In deze brief heb ik mijn steun voor dit initiatief uitgesproken en heb ik tevens uiteengezet aan welke voorwaarden moet worden voldaan om een nicotinevrije generatie te realiseren.

Uiteraard ben ik graag bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Arnt Schellekens

Prof. dr. Arnt F.A. Schellekens
Nationaal Rapporteur Verslavingen